

NAFOs publikasjonshistorie

Per Tronsaune¹⁾

Total Consult

En beretning om NAFO's publikasjonshistorie vil i stor grad henge sammen med tidsskriftet Diskriminantens historie, med noen få unntak vi kommer tilbake til. For mens foreningen har bestemt seg og ombestemt seg flere ganger når det gjelder foreningens navn, har bladet alltid hett det samme. ”- Diskriminanten har bestått som navn hele tiden”, sier en litt stolt Lennart Lommel Jensen, en av NAFO's tidlige ildsjeler ”- og det var mitt forslag”. Foreningens stadige navneendringer, først NAFO i betydningen Norsk Atferdsterapeutisk Forening, så FANA – Forum for anvendt atferdsanalyse, og igjen NAFO i dagens betydning, har ikke påvirket bladets navn. Dette begrepet fra læringspsykologiens grunntermer har hengt med oss hele tiden, dog ikke uten enkelte komplikasjoner. Da dagens redaksjon i 1988 inngikk sin distribusjonavtale med Klæbu postkontor vakte bladets navn lett forundring, og redaksjonen måtte garantere at bladet ikke hadde noe å gjøre med ”sånne nasjonalistiske greier”. Faktisk. Men vi fikk da avtalen på plass.

Å grave seg frem til opplysninger om foreningens og bladets første ustoe skritt har vært en morsom oppgave, men ikke helt enkel. Slik det ofte er med nye og yre organisasjoner, har nok også NAFO hatt litt lite orden på sysakene i sin barndom. Ingen av de jeg har snakket med vet om noe sentralt arkiv der de første årgangene av Diskriminanten er blitt tatt vare på. Det fortelles at da styret i 1985 skulle gi bladet et ISSN-nummer og nødvendigvis måtte si når bladet startet opp, gjettet styret seg frem til en cirkadato! Selv har jeg vært i kontakt med et titalls sentrale personer fra den første tiden, men må likevel bare konstatere at ingen av dem hadde et eneste eksemplar av Diskriminanten fra før 1982 tilgjengelig. Dessverre. En av gründerne hadde til overmål kommet oss i forkjøpet og nylig kastet sine gamle eksemplarer etter en generalopprydning på loftet! Men muntlig overlevering av kulturskatter er jo en eldgammel og anerkjent tradisjon, derfor er det bare å støtte seg til denne. For mange er de historiene våre hjemmels-menn og -kvinner kan berette om bladets og forenings barndom.

¹⁾ Per Tronsaune, Trondheim. Adjunkt og vernepleier, med videreutdanning i målrettet miljøarbeid. Aktivt med i NAFO siden 1987, var redaksjonssekretær i Diskriminanten 88 – 93. Har arbeidet som miljøterapeut, lærer, avdelingsleder og veileder ved Hallsetheimen, konsulent for Fylkesteamet og Habiliteringstjenesten i Sor-Trøndelag. Har siden 1992 arbeidet med organisasjonsutvikling og lederopplæring i bedriftsrådgivningsfirmaet Total Consult AS. Har også arbeidet som leder i reklamebyrå, arenaproduksjon på Lerkendal, VM på ski 97 m.m. Takk til Hans Horne, Göran Svedäter, Lennart Lommel Jensen, Bjarne Oyen, Arne Brekstad, Wilby-Tore Mørch og Kjell Arne Larsen for lån av gamle blader og for tips med på veien.

I begynnelsen var...

Diskriminanten ble etablert som et internt meldingsblad allerede fra foreningens start. Da NAFO ble stiftet i 1973 ble Magne Raundalen valgt til redaktør i henhold til våre opplysninger. Raundalen var ikke selv tilstede og var slettes ikke spurt om å ta på seg dette store embete, men slike smålige hensyn hindret ikke de ivrige og stolte gründere i å velge ham likevel. Men Raundalen dukket aldri opp, så styret måtte selv redigere bladet den først perioden. På samme måte som enkelte navn og personer har preget foreningens liv, har også dette vært tilfelle med Diskriminanten. Og ofte er dette Tordenskjolds soldater, personer som Arne Brekstad, Willy-Tore Mørch, Kjell Arne Larsen, Hans Horne og Bjarne Øyen har vært og er fortsatt sentrale navn i såvel NAFO som i Diskriminanten. Slik var det også i bladets barndom. Skjønt blad, ei lita ”fille” på 2-3 ark med en stift i det venstre hjørnet, det var alt, men likevel – det var da en start.

Diskriminanten ble på den tiden produsert på en stensilmaskin, type maskinelt drevet svertestensil. Dette representerte datidens high-tech, laaaaangt foran de stensilmaskinene som måtte sveives for hånd. De grafiske mulighetene var svært begrenset, og bruk av bilder og liknende avansete virkemidler var helt utelukket. Som en forklaring til dagens brukere av PagerMaker og Mac; svertestensil betyr at bladet først ble skrevet på en skrivemaskin som perforerte et tynt papir å lå matpapir. Dette papiret ble deretter festet til en svertetrommel som presset trykksverten gjennom perforeringene og videre ned på de hvite arkene. Hvis en ønsket det, kunne en i tillegg være litt kreativ og tenke layout ved lage enkle strektegninger med en spesiell perforeringspenn. Stilig!

Det fortelles forøvrig at hovedtyngden av stoffet helt i starten var beklagelser om hvor trege medlemmene i foreningen var til å betale kontingenten sin. De som stod for det meste av arbeidet i Diskriminantens barndom var Nora Sveaas og navnefar Lommel Jensen. Disse skrev, trykket og distribuerte alt selv, og byttet også om å lede selve foreningen. Noen år senere ble ansvaret for og arbeidet med bladet overtatt av Arne Brekstad, etterhvert med god hjelp fra Hans Horne. Horne var nemlig gammel journalist, i tillegg til en jobb i A-pressen hadde han også en periode vært redaktør for ungpikerebladet Amour (!) og seriebladet Davy Crocket, og kunne dette med å skrive raskt på skrivemaskinen. De andre i styret var noen sinker i så måte, derfor var Hornes ferdigheter nettopp det redaksjonen trengte.

Da NAFO's samordningsutvalg (navnet på dagens ”styre”) i 1977 fikk anledning til å bruke den store kopimaskinen på Emma Hjorts Hjem var det for et kvantesprang å regne. Dette ga helt andre muligheter til grafiske virkemidler enn svertestensilen. Overføringsbokstaver ble tatt i bruk, kopiene luktet ikke slik de gamle stensilene gjorde og alt ble penere. Fremskrittet var et faktum. Bladet ble i denne perioden pakket av beboere ved Emma, etter initiativ fra de som jobbet der.

Innholdmessig var de første årene svært preget av at foreningen lette etter sin form, og nesten alt stoff i Diskriminanten gjenspeilte de diskusjonene som raste i NAFO. Det desidert største stridsspørsmålet var om hvorvidt medlemsmassen skulle deles i to, med høyverdige A-medlemmer (psykologer og psykiatere) på den ene siden og mer ordinære B-medlemmer (røkla) på den annen.

Sluttresultater kjenner vi, etter mye om og men ble det fastslått at et slikt skulle ikke NAFO ha. Helt unntaksvis kunne noen faglig orienterte case-artikler bryte dette bildet, gjerne forfattet av Brekstad, Arild Karlsen, Willy-Tore Mørch eller Kjell Håset, foreningsens første formann. Men dette var kun unntak. Andre sentrale personer i Diskriminanten i denne tiden var blant annet navnefar Lommel Jensen, Nina Tollefsen, Per Eriksen, Jan Schjerve og Carl Erik Grennes.

Fra Scandinavian Journal of Behavior Therapy til JABA

Rundt 1982 overtok Hauger Verksted trykkingen av bladet, og bladet fikk sitt karakteristiske røde omslag i A5-format. Dette skulle følge Diskriminanten visuelt helt frem til Trondheimsredaksjonen overtok bladet mange år senere. Omslaget hadde en periode en fast figur på forsida, en slags grafisk fremstilling av individet (en firkant) i samhandling med sine omgivelser (hvite og sorte piler). Fikst. En annen grunn til at foreningsstoffet preget Diskriminanten den gang kom av at NAFO lente seg mot tidsskriftet Nordisk tidskrift för Beteendeterapi/Scandinavian Journal of Behaviour Therapy (SJB T) når det gjaldt fagstoff. Dette tidsskriftet ble distribuert til alle foreningens medlemmer og ble etterhvert en betydelig utgiftspost for NAFO. Selv om de kjøpte opp store deler av opplaget til SJB T fikk de ikke bladet til redusert pris. Dette mislikte styret og de forserte planene om å oppgradere NAFO's eget blad Diskriminanten. NAFO fortsatte likevel å distribuere SJB T helt frem til det ble byttet ut med det amerikanske bladet Journal of Applied Behavior Analysis – JABA, en ordning som fortsatt eksisterer. NAFO ble etterhvert en svært betydelig kunde hos JABA. I mange år ble JABA distribuert til samtlige NAFO-medlemmer, og de var mange. I en oversikt i et nummer av JABA kunne en lese følgende om tidsskriftets utbredelse: Hawaii 4, Austria 2, Denmark 2, Sweden 2, Norway 500 (!). Etterhvert som NAFO's medlemstall økte mot slutten av 80-tallet kunne man i tilsvarende oversikt se at mens alle andre lands antall abonnentantall var stabile rundt 2-4 eksemplarer, var "Norway" kommet opp i 750, med følgende bemerkning i parentes bak "It's true, this is not a joke!", ledsaget av et kart over Norge. Ikke dårlig, men mange av medlemmene leste nok heller lite i JABA. Etter flere runder med vurderinger ble det i 1989 besluttet at JABA-abonnementet skulle betales i tillegg til den ordinære medlemskontingenten, med den følge at abonnentantallet sank til et mer "naturlig" nivå. Mangt og mye kunne forøvrig skje når så store mengder tidsskrift skulle klistres, merkes og postes, sånn helt innimellom alt annet arbeid. Det fortelles at en gang ble 7-800 eksemplarer av JABA pakket, buntet, stemplet med NAFO's stempel, frankert og sendt ut i Postens system. Kun en liten detalj manglet på alle sammen – etikettene med navn og adresser! Absolutt alle eksemplarene kom i retur til NAFO, i svære postsekker!

En mer synlig faglig profil

NAFOs samordningsutvalg anså tidlig at Diskriminanten var en så betydelig del av foreningen at en egen person i SU var redaksjonssekretær, den første var Willy-Tore Mørch som satt frem til 1983. Selv om foreningsstoff, referater fra diverse kongresser og årsmotepapirer fortsatt var en naturlig del av bladet,

inneholdt det etterhvert en stadig større andel med faglig rettet stoff. Temaene som ble tatt opp var blant annet diskusjonen omkring private hendelser, kommunikasjonsutvikling, konkrete behandlingsopplegg og portrettintervjuer (bl.a. med Løvaas). I første halvdel av 80-tallet er mange av innleggene naturlig nok kommentarer til denne periodens store offentlige debatt om atferdsterapi i Norge, i kjølvannet av "Grosaken" fra Klæbu. Dagbladets rolle og engasjement i forhold til atferdsanalyse generelt og "Grosaken" spesielt tør være kjent for de fleste. De var den gang som nå svært lite villige til å trykke noe som helst positivt om atferdsanalysen, ikke engang leserbrevene ble antatt. De kom alltid i retur, men fant i stedet veien til Diskriminanten. Det var nesten ingen grenser for hvor mye godt stoff det var i refuserte Dagbla'innlegg, inklusive redaktørens (bort)forklaringer om hvorfor ikke det lot seg gjøre å ta innleggene inn i avisen (plassmangel, uaktuelt, ferdigdebater osv.). Så mye stoff rundt dette var tilgjengelig at det faktisk ble gitt ut et eget temanummer med refuserte Dagbla'innlegg, inklusive debatten knyttet til en annen av mediasakene fra tidlig 80-tall, den såkalte «Sigbjørn-saken».

Et annet trekk på denne tiden var dannelsen av lokallag. Aktiviteten i disse har svingt en del opp gjennom årene, for å si det forsiktig. Lokallag er startet, blitt lagt ned for så å stå opp igjen - om ikke den tredje dag, så ihvertfall noen år senere. Redaksjonssekretær fra 1983 Kjell Arne Larsen opprettet en egen spalte med egen heading satt med letrasetbokstaver - "LOKALLAGSNYTT" stod det med store tykke bokstaver. Egen heading - se det var noe nytt. Utover 80-tallet økte stadig mengden med fagartikler. Temaer som blant annet lært hjelpeløshet, observasjons- og registreringsteknikker, kommunikasjonstrening, dyremodeller i eksperimenter, autisme og diverse behandlingstiltak i forhold til rus- og stoffproblemer, ekteskapsproblemer, barn med atferdsvansker fylte bladet. Da Lossiusutvalget kom med sin rapport NOU 1985:34, la debatten omkring denne beslag på mye av plassen i Diskriminanten. Til tider dominerte den spaltene fullstendig, naturlig ettersom de aller fleste medlemmene arbeidet med psykisk utviklingshemmede. Et trekk på midten av 80-tallet var at bladene var lite homogene innholdsmessig. Mens ett nummer var stappfullt av fagstoff, kunne det neste være helt uten, men med mye foreningsstoff, årsmøtepapirer etc. Til en viss grad var vel dette tilfelle helt frem til 1991 da alt medlemsstoffet ble samlet bakerst i bladet, under egen vignett. Flittige bidragsytere midt på 80-tallet var blant andre Per Holth, Jon Rønning, Svend Åge Thorsen, samt gjengangerne Grennes, Horne, Øyen og Mørch. Øyen og Horne stod forøvrig for mesteparten av arbeidet med Diskriminanten i den siste tiden redaksjonen lå på Østlandet.

Utflagging til Trondheim

En gjeng vernepleierstudenter i Trondheim hadde på 80-tallet i flere år drevet redaksjonen i vernepleierstudentenes blad "Velfen" og trivdes godt med å lage tidsskrift. Da flere av dem i 1987 var ferdig med studiene, så de seg om etter nye bladprosjekter, og øynene falt ganske raskt på Diskriminanten. Disse freidige ferskingene mente at bladets form var lite egnet til å gi lese lyst (" - er bladet egentlig en diskriminant for leseatferd?"). Anne Holm, Britt Hukkelås og Per Tronsaune kontaktet styret ved Göran Svedsäter, som var svært interessert i en

dialog. For å gjøre en lang historie kort; høsten 1987 konstituerte styremedlem Svedsäter (som hadde sittet i NAFOs styre i uminnelige tider) seg som redaktør for en egen Trondheimsredaksjon utenfor styret. Disse har stått for utgivelsen av Diskriminanten siden nr. 1 1988. Mange er de som har bidratt til utgivelsene siden, flere av de som startet opp Trondheimsredaksjonen i 1988 har sluttet, mens andre har kommet til. Redaktør Svedsäter forlot styret og redaktørstolen i 1992 til fordel for Erik Jullumstrø, som fortsatt holder tomme. Av de som reformerte bladet er det nå kun Britt Hukkelås som fremdeles er ”still going strong”, skjønt både Kristin Utgård og Bernt Barstad Sæteraaas meldte seg til tjeneste så kort tid etter, at de begge må regnes som fullbefarne veteraner i dag.

Visuelt ble mye endret av den nye Trondheimsredaksjonen. Bladet gikk over til A4 format og den begynte å bruke både tegninger og bilder, også fargebilder, som virkemidler i sin layout. Bladet fikk først en fiks heading med dotter mellom bokstavene pluss egen Sd-logo, før dagens heading med høye, fete bokstaver i 1989 overtok forsida. Redaksjonen gjorde også et annet lite sjakktrekk. I den nye designen inngikk en knallrød, litt rufset stripe på langs nedover forsida. Denne stripa gjorde forsida frisk og bladet lett gjenkjennelig, og den har fulgt Diskriminanten siden. Den samme stripa er også brukt som visuelt kjennetegn på NAFOs jubileumskopp og ditto T-skjorte nå i år, samt et lokallags hjemmeside på Internett. Forsidene av Diskriminanten ble nå brukt slik forsider i andre tidsskrifter gjerne brukes, med bilder, korttiter og henvisninger til innholdet inne i bladet. Trykkingen ble fra 1988 overtatt av Spjøtvold Trykk som fortsatt gjør den jobben. På det tekniske området skjedde mye. Bladet ble de første årene i Trondheim ”satt” (på fagspråket: ombrekket) på hjemmesnekrede lysbord av sponplater, glass og lysstoffrør. Overskriftene ble laget av Letraset overføringsbokstaver og dette tok tid. Jeg husker godt at minst to - tre personer satt å gnukket overføringsbokstaver til bladets overskrifter omtrent kontinuerlig ei hel helg. Etterhvert tok PC'en og dens muligheter over, og gjorde den jobben både raskere, enklere og penere. Fra høsten 1993 ble så og si hele bladet satt elektronisk på PageMaker.

Stor reformiver

Den første tiden etter 88 var preget av svært stor reformiver. Bruk av grafisk snacks som bakgrunnsskygger, rastere, og tegneserielignende tegninger florerte. Enkelte seriøse fagartikler fikk nok et vel ”lett” preg med friske vitsetegninger og bakgrunnsskygger som vel passet bedre i et rockemagasin enn i et psykologiblad. I Erik Arntzens lange artikkel om professor P. D. McLean i 1988 kunne leserne, muligens litt forundret, enkelte steder se en sprek bakgrunnsskygge under den tungt faglige teksten, McLEAN stod det skrevet med digre, rufsete skyggebokstaver (!). En skulle tro det dreide seg om en presentasjon av tungrockgruppen Metallica. Sett i ettertid ga vel også Arne Martin Nytrøen og Kjell Arne Larsens artikkel om målvalgsprosessen et litt underlig inntrykk, overlesset som den var av vitsetegner bl. a. av lettklede kvinner. Redaksjonen fikk mange positive tilbakemeldinger for friskheten og oppgraderingene, samt noen vennlige henstillinger om å vurdere virkemidlene bittelitt. Bladet justerte da også kursen gradvis og dempet de mest urbane og fancy elementene, og kom

frem til det uttrykket bladet har i dag. Det som har holdt seg, rent visuelt, har vært trangen til å gi artiklene et rent og luftig preg, en fast og gjennomført typografi, faste maler for headinger og et innholdsmessig skille mellom ulike typer stoff, mellom teori/debatt, metodikk, anmeldelser av bøker/hjelpemidler og medlemsstoff.

Teknisk raste utviklingen fremover. Trondheimsredaksjonen ønsket lik skrift i bladet, og siden dette var i laserskriverens spede barndom, disponerte vi i 1988 kun en 24-nålers matriseskriver. Men for å få skikkelig kvalitet på skriften, ble PC'en programert slik skriveren benyttet dobbelt anslag, alle tegn og bokstaver ble skrevet ned to ganger! Alle som husker 10 år tilbake, husker også hvor lang tid det tok å skrive ut bare ett eneste ark med ett anslag, for ikke å si et blad med 40 – 50 sider, kan tenke seg hvor lang tid dette tok. Hver side i bladet består av nesten 3 stk. A4-flak, utskrivningen av hele bladet tok timevis. En eneste liten skrivefeil og vi måtte vente nye 15 minutter på en oppdatert utskrift. For redaksjonen var laserskriveren en sann revolusjon!

Innholdsmessig har bladet helt klart gått fra å være et blad kun for NAFO's medlemmer (signalisert gjennom "Tidsskrift for NAFO" nederst på side 1) til å ha en bredere appell ("Utgitt av NAFO"). Derfor har også rent organisasjonsrelatert stoff blitt samlet bakerst i bladet på egne sider med egen heading. Innholdet i Diskriminanten har blitt mer og mer preget av fagartikler, metodebeskrivelser, kasuspresentasjoner og faglig diskusjonsstoff. Det er mange som de siste 10 årene har skrevet artikler og bidratt til å høyne den faglige profilen på tidsskriftet ytterligere, men vi kommer ikke utenom psykologene Erik Arntzen, Per Holth og Børge Holden. Disse har vært spesielt gode støttespillere for redaksjonen. Videre har redaksjonen i stadig større grad gått ut til artikkelforfattere og regelrett bestilt artikler. Opprettelsen av etterutdanningen "Målrettet miljøarbeid" ved Høyskolen i Akershus (med filial i Namsos), har også i flere år vært en viktig kilde å øse fra. Mange er de hovedoppgavene fra dette studiet som i en bearbeidet form har funnet veien til Diskriminantens spalter. I 1991 laget redaksjonen et eget temanummer om atferdsmedisin, med professor K. Gunnar Gøtestam som fagredaktør. I dette temanummeret (nr.4/91 – fortsatt i salg) bidrar mange størrelser innen den delen av feltet med artikler om spiseforstyrrelser, epilepsibehandling, smertebehandling m. m. Uten forkleinelse for noen, også den kommende redaktør Jullumstrø skal kreditteres litt ekstra for dette temanummeret. Han lanserte idéen og det var ikke få timer han la ned i ekstra oppfølgingsarbeid før prosjektet var vel i havn. Dette nummeret om atferdsmedisin er så langt det eneste temanummeret, om en da ikke regner med bladet om "Sigbjørn-saken" i 1984.

Nytt internasjonalt tidsskrift og andre publikasjoner

Fra høsten 1993 har redaksjonen hatt en egen redaksjonskomité å støtte seg til når det gjelder å kvalitetssikre stoffet. Denne har hele tiden bestått av de nevnte herrene Arntzen, Brekstad og Holth. Dette har gitt bladet et ytterligere løft, men en kan samtidig se for seg et dilemma. Det kan være en fare for at lista for faglighet, de formelle kravene som stilles til publisering etterhvert blir så harde at terskelen for å prøve seg som skribent blir alt for høy for de fleste av medlem-

mene. Dermed vil ikke medlemsmassen engasjeres i samme grad og stofftilgangen tørker ut. Som et mottrekk mot dette begynte redaksjonen høsten 1995 å honorere publiserte artikler. Dessuten har NAFO nå konkrete planer om å etablere et nytt tidsskrift (med arbeidstittel) Norwegian Journal of Behavior Analysis, med standarder for publisering som tilsvarer de en har i de internasjonale tidsskriftene. Det vil da være naturlig at de faglig sett tyngste artiklene vil bli publisert i dette tidsskriftet, noe som igjen vil kunne gi bedre rom og takhøyde i Diskriminanten. Kanskje. NJBA er fremdeles under prosjektering, men har stipulert premiere i løpet av 1999. Tidsskriftet skal ha en egen redaktør og redaksjonskomité, samt et nettverk av reviewere. Erik Jullumstrø og Børge Strømgren fra Diskriminant-redaksjonen skal stå for den tekniske og praktiske biten av arbeidet. NJBA blir engelskspråklig og følger den såkalte APA-malen 2.0, for de som skjønner seg på slikt. Rent teknisk skal hele NJBA settes og redigeres ferdig på PageMaker, og bladet skal også overføres elektronisk til trykkeriet. Avstanden tilbake til de tidlige tiders svertestensiler blir mildest talt enorm.

Utover å utgi Diskriminanten har NAFO også begått noen bøker. I 1980 kom boka Atferdsterapi i Norge ut. Selv om den kom ut på Pax forlag var NAFO sterkt involvert i utgivelsen. Initiativet til boken kom fra styret i foreningen, den ble redigert av formann Lennart Lommel Jensen og det var medlemmer i NAFO som skrev de ulike artiklene i boka. Tanken var å belyse noe av den metodeutvikling som hadde funnet sted, og foreningen var svært stolt over å få gitt ut boka på et ”ordentlig” forlag. Dagbladet ved sin journalist Gerd Benneche, sterkt involvert i 70-tallets Grosak, presterte etter sigende tidenes mest definitive slakt da boken kom ut. Ingen bombe akkurat det. Ellers var både fagmiljøer og skoler godt fornøyde, og boka ble pensum ved flere vernepleierutdanninger.

I 1987 kom Frode Svardtals bok Temaer i læringspsykologi, ei oppslagsbok med kortartikler over sentrale begreper og temaer innen atferdsanalysen. Denne boka ble en ”hit”, og pensum ved flere høyskoler. Som et dokument etter EABT-kongressen i Oslo ble sentrale forelesninger og innlegg samlet i Proceedings from the 21st Annual Congress of the European Association for Behaviour Therapy in Oslo in 1991. Boka på knappe 200 sider ble først publisert i 1993 etter et betydelig innsamlingsarbeid av Arne Brekstad og Göran Svedsäter. Flere bøker er det hittil ikke blitt, men tre nye er under planlegging og vil bli publisert i overskuelig fremtid. For det første har Jon Arne Farsethås oversatt Karen Pryors bok *Don't shoot the Dog* til norsk. Den er på det nærmeste ferdig, mens oversettelsene av Skinners klassiker *Contingencies of reinforcement* og Charles A. Catania's nesten like klassiske *Learning* nok ligger litt lengre frem i tid.

Sene kvelder, svart kaffe og fellesskap

Et særtrekk gjennom hele Diskriminanten's historie har vært den dugnadsånden som har preget miljøet. Utover sene kvelder med mye kaffe har foreningens entusiastere hakket i veg på tastaturene, stiftet sammen blader, skrevet mange hundre postadresser for hånd, buntet blader ordnet etter postnumre osv. Trengte en ytterligere hjelp ble det glatt headhundet naboer, slektninger, venner og andre som befant seg i nærheten, til slike arbeidsoppgaver. Alle måtte hjelpe til, ektefeller

og store unger ble satt til korrekturlesing og annet forefallende arbeide. En tidligere aktivist i bladet forteller at i hans tid fikk redaksjonen ofte hjelp av hans egen svigerinne; ”- hun var nemlig sekretær ved Oslo Lysverker og kunne skrive på maskin.” Det var det ikke alle som kunne, ihvertfall ikke med hennes hastighet. I tillegg fikk bladet da en gjennomgående lik skrift, fordi hele bladet ble skrevet på den samme skrivemaskina. Det svigerinnen imidlertid ikke kjente til så godt var fagfeltets terminologi og interne begreper. Derfor rettet hun konsekvent NAFO om til NATO, NAFO – hva var nå det, det måtte være feil. Nei, NATO hadde hun i alle fall hørt om.

Den samme dugnadsånden har også vært en del av Trondheimsredaksjonen. Her ble bladet i mange år laget ved at redaksjonen var samlet ei hel helg. Da var det jobbing fra lørdag morgen, innlagt kino- og restaurantbesøk lørdag kveld, og ny arbeidsøkt fra søndag morgen igjen helt til en var ferdig med bladet. Noen ganger kunne arbeidet vare langt ut i de små timer mandag morgen. For ferdig måtte en bare bli, bladet var lovet innlevet til trykkeriet og overholdt ikke vi våre lovnader kunne Diskriminanten havne langt bak i trykkerens køsystem. Det kunne vi ikke risikere. Mange av de opprettholdende stimuli for å lage Diskriminanten tror jeg nettopp har vært denne måten å organisere arbeidet på, rundt en sosial setting. Venner møttes og pratet, hadde det samme målet og jobbet med et felles prosjekt, en felles baby. Når det så var tid for utsendelse av et rykende ferskt nummer, ble naboene budsendt. De hadde gjerne fint lite med NAFO å gjøre, men de var da naboer tross alt. Med et belønningssystem bestående av kaffe, kjeks og fellesskap lot de seg ”lure” til innsats for NAFO gang etter gang, kveld etter kveld. Og ingen skal heller kunne påstå at redaksjonen var blaserte mennesker som levde på stor fot. Da Trondheimsredaksjonen etter ett års arbeid skulle hedres på NAFOs årsmøte, fikk de i tillegg til rosende ord og applaus, også ei hel flaske vodka på deling, og det var de strålende fornøyde med - alle 10! Så ble det vel en liten tynn en til hver den kvelden, men neppe to.

NAFO runder år, og når vi gjør opp status ser vi at det er en svært vital jubilant som møter fremtiden. Som mye annet i organisasjonen vitner også tidsskriftet, de ovennevnte planene om bøker og internasjonalt tidsskrift om en organisasjon preget av offensivitet og økende profesjonalisering. Det skal bli spennede å følge denne utviklingen, så kan en bare spekulere på hva det neste blir. En nettutgave av Diskriminanten, kanskje? Vi får se om et år eller to...

Epilog

Denne artikkelen ble bestilt og skrevet til NAFOs jubileumsnummer, planlagt utgitt i forbindelse med foreningens 25-års jubileum våren 1998. Dette bladet kom aldri kom ut. Siden den gang har det også rent en del vann i havet, så for oppdaterings skyld:

NAFOs nye, engelskspråklige tidsskrift fikk tittelen *European Journal of Behavior Analysis* og kom med sitt første nummer i 2000. Redaktørtrioika er Erik Arntzen, Arne Brekstad og Per Holth, med et stort kobbelt av internasjonale og nasjonale rådgivere i ”Editorial Board”. Ambisjonen er å utgi 2 nummer pr. år, som også er beregnet på de europeiske kreftene som arbeider med en å stable en europeisk ABA-organisasjon på beina.

NAFOs publikasjonshistorie

Redaksjonen for Diskriminanten flyttet i 2000 fra Trondheim etter 12 år. Nytt stoppested ble Vestfold og Glenne senter, ikke unaturlig siden tre personer fra Trondheimsredaksjonen, Børge Strømgren, Kristin Utgård og Torunn Lian flyttet dit samtidig. På årsmøtet 2000 gikk Erik Jullumstrø av som redaktør etter mange års godt arbeid, og Arne Terje Gulbrandsen tok over og bygde opp en ny redaksjon rundt de utflaggede trønderne og ildsjeler ved Glenne Senter. Bladet fikk nytt format, men beholdt logo og rødstripa.

Det må også nevnes at NAFO selvsagt gjør seg gjeldende også i cyberspace. Stein Evensen og Lars Tandberg Jørgensen har ansvar for NAFOs websider. Disse sidene er foreløpig i startfasen, men jeg blir veldig overrasket hvis ikke nettopp dette er den biten som vil ”ta av” mest i årene fremover, med lyd og bilde fra foredrag med de store kanonene, videoklipp fra viktige eksperimenter, reportasjer fra internasjonale kongresser, vi kan delta i interaktive adventurespill, multiple choice-konkurranser, game shows med Tor Johnny som Juritzen – og gud vet hva... Gi oss bare et år eller fem.